

Konečně jsem rozluštil „záhadu“, tj. v čem byl „zakopaný pes“ mezi tvrzením pana LUBOBa a mou interpretací LT, potažmo dilatací času.  
( 22.02.2014 )

.....

Verze LUBOBa :

$$t'(\text{na rakete}) = t(\text{doma}) * \sqrt{(1-v^2/c^2)}$$

[LUBOB](#):

Verze JN, moje :

$$t'(\text{na rakete}) = t(\text{doma}) / \sqrt{(1-v^2/c^2)}$$

→ a zde je to černé na zeleném, jak vědecky to lubob řekl →

LUBOB

jestli chcete podat skutečne padny dukaz vasi verze dilatace casu, tak to ukazte na vysvetleni faktu, ze mion urazi za 2.2mikrosekundy vzdalenost 10km. to neumím...musel bych nad tím mnoho dní se namáhat a pak bych možná na to přišel. Vím jen intuitivně to, že laboratorní mion se bude chovat jinak ( u něj jde o poločas rozpadu ... nemýlím-li se ke stanovení délky jeho života a ta doba je právě 2,2 mikrosekundy ) a jinak se bude chovat mion vzniklý po interakci kosmického záření do molekul vzduchu, a vím jen intuitivně že tu jde o různé pootočení soustav.

Neumíte. nikdo to neumí. protože to jednoduše nejde. vaše verze dilatace casu je s tím v primem rozporu.

zatímco 'moje' verze to přesně & jednoznačně potvrzuje.

jenže vy pravdu vidět odmítáte, i když vám leží před očima. tomu se říká zanedbanost.

s intuitivním vedením můžete jít nekam. do fyziky nepatří. každý může tvrdit, že intuitivně ví naprosto cokoli.

mion je mion, ať vznikl kdekoliv. je to pořád mion. & mion má stejnou životnost v urychlovací i ve horní atmosféře. není důvod, aby tomu bylo jinak. (\* 01) pohybující se mion na sobě svůj pohyb nevidí. tvrdíte-li opak, musíte ho dokázat. jinak jsou to ... když. přesně podle vašich kritérií. je to bez důkazu? tak jsou to když.

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi})\cdot\sqrt{(1-v^2/c^2)}$$

pro mion letící rychlostí  $v=0.999c$  A kde si to Hnědkovský vzal, že mion tak rychle „umí“ letět ? To někdo někdy pozoroval takovou rychlost ? Ne, to někdo pouze vypočítal !!

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi})\cdot\sqrt{(1-0.999^2)} = t(\text{na zemi})\cdot 0.04471 \rightarrow \text{toto je důkaz kruhem}$$

takže když na mionu (\* 02) uplyne doba 2.2 mikrosekundy  $= 2.2\cdot 10^{-6}\text{s}$ , na zemi uplyne čas  $t(\text{na zemi})=t'(\text{na mionu})/0.04471=2.2\cdot 10^{-6}/0.04471=4.9206\cdot 10^{-5}\text{s} = 49,206\cdot 10^{-6}\text{s}$

za tuhle dobu mion urazí dráhu  $x=v\cdot t=300000\cdot 4.9206\cdot 10^{-5}=14.8\text{km}$

tedy dost na to, aby se z atmosféry dostal k detektoru na povrchu.

když máte titul inženýra, tak musíte mít i maturitu. & když máte maturitu, tak byste měl umět tyhle jednoduché věci spočítat sám. ( ponižování je jeho způsob komunikace ) práci s kalkulačkou snad ovládáte, nebo si na to vezmete logaritmičkový pravítko. snad nebude mít pootočenou soustavu :-)

(\* 01) + (\* 02) Jistě, že mion má poločas rozpadu všude stejný, jenže jednou ten čas = dobu života měřím pomocí „pozemského tempa plynutí času“ ( v laboratoři ) a jednou „podle tempa plynutí času na raketě“ ( vše soustavě pozemského pozorovatele. ) . V laboratoři se mion rozpadá za  $2.2\cdot 10^{-6}\text{s}$  a v raketě se také rozpadá za  $2.2\cdot 10^{-6}\text{s}$ , jenže raketa letí... jenže pozemský pozorovatel pozoruje dilataci času nejen tomu veliteli, ale také tomu mionu, takže „na raketě“ má mion jiný poločas rozpadu, respektive jeho poločas rozpadu se měří „jiným tempem plynutí času“ např. když letí raketa těch  $0.999c$ , tak mion se na raketě rozpadne až za  $49,206\cdot 10^{-6}\text{s}$ .

V tom je ten figl..., že mion vzniklý v atmosféře je na tom stejně jako kdyby byl v raketě ... má pootočenou soustavu a v „jeho“ soustavě má nejen čas rozpadu pouze  $2.2\cdot 10^{-6}\text{s}$ , ale i má v jeho soustavě kontrakci délek a tedy neletí 14,8 km ( v jeho soustavě ). Takže když máte titul docenta, určitě máte i maturitu a měl by jste pochopit, pootočení soustav má-li testovací předmět relativistickou rychlost, a to mion atmosférický má. Tvrdíte, že není důvod aby mion měl jinou životnost v urychlovací jako v horní atmosféře. Dokázal jsem Vám, aspoň logicky, že tu důvod je.

Pokud si nepřejete dostávat tyto e-maily, [klikněte sem](#).

OD: [LUBOB](#) 19:49:33 8.3.2014 ( červeně jsou do jeho dopisu mé poznámky )

jestli chcete podat **skutecne padny dukaz** vasi verze dilatace casu, **tak to ukazte** na vysvetleni faktu, ze **mion urazi za 2.2mikrosekundy vzdalenost 10km.** → a tady už je **kamuflážní trik-podvod LUBOBoa, .. a ukáži níže „jaký a proč“.**  
*to neumím...musel bych nad tím mnoho dní se namáhat a pak bych možná na to přišel. Vím jen intuitivně to, že laboratorní mion se bude chovat jinak ( u něj jde o poločas rozpadu ... nemyslím-li se ke stanovení délky jeho života ) a jinak se bude chovat mion vzniklý po interakci kosmického záření do molekul vzduchu, a vím jen intuitivně že tu jde o různé pootočení soustav*

neumíte. nikdo to neumí. protože to jednoduše nejde. **vase verze dilatace casu je s tím v primem rozporu.** Dole ukáží že naopak LUBOBova verze je v rozporu zatímco 'moje' verze to přesně & jednoznačně potvrzuje. **Naopak, Vy podvádíte kamuflací...jako Kaperfield.**  
jenže vy pravdu vidět odmítáte, i když vám leží před očima. tomu se říká zanedbanost.

**s intuitivním vedením můžete jít nekam.** do fyziky nepatří. každý může tvrdit, že intuitivně vi naprosto cokoliv.

mion je mion, at vznikl kdekoliv. **Ano, ano...doba života mionu laboratorního, nedilatovaného, než se rozpadne, je  $t_z = t_\mu = 2,2 \cdot 10^{-6}$  sec.** ( téé je tu bez čárky ); a doba životnosti mionu „na mionu“  $t'_\mu$  v atmosféře ( téé je tu s čárkou čili dilatované ) při  $v=0,999c$  **v jeho soustavě** v pohybu, je také  $2,2 \cdot 10^{-6}$  sec. Opakuji : na mionu, opakuji ! Ale pozorovatel dole na Zemi p o z o r u j e !!!!! tu dilataci, prodloužení doby života mionu ( nikoliv mion sám na sobě ), tj. že „atmosférický mion“ žije déle-rozpadá se déle porovnání podle etalonového tempa plynutí času pozemského. je to porad mion. & mion má stejnou zivotnost v urychlovaci i ve horni atmosfere. **No paráda ! Ano : mion „v laboratoři“ má stejnou životnost  $2,2 \cdot 10^{-6}$  sec. jako „v atmosféře ve své vlastní soustavě“ ... ale dilataci pozoruje a to pouze Pozemšťan** není důvodu, aby tomu bylo jinak. pohybující se mion na sobě svůj pohyb nevidí. O.K. ... jenže toto jste v prosinci a lednu možná i v únoru tvrdil opačně a mějte za to plival výsměch !!!!!, lze to dokázat vyhledáním v mém archívu. tvrdíte-li opak, musíte ho dokázat. Jte hajzl... Vy jste 3 měsíce tvrdil opak , já tvrdil že na raketě která je v pohybu relativistickém žádná dilatace se nepozoruje a že jí p o z o r u j e jen Pozemšťan tím, že ze soustavy rakety dostává informace...o pootočení soustavy rakety jinak jsou to ... kydy. přesně podle vašich kritérií. je to bez dukazu? tak jsou to kydy. **Jste gauner, protože pravdu obracíte, přesně to co jsem říkával já tvrdíte nyní že to říkáte Vy a já že mám „své“ opaky dokazovat...; jste lhář a proto gauner.**  
Nyní si rozebereme ten váš podvod ( rozbor bude níže ) →

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi})\cdot\sqrt{(1-v^2/c^2)}$$

pro mion letící rychlostí  $v=0,999c$

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi})\cdot\sqrt{(1-0,999^2)}=t(\text{na zemi})\cdot 0,04471$$

takže kdy na mionu uplyne doba 2.2 mikrosekundy, na zemi uplyne čas  $t(\text{na zemi})=t'(\text{na mionu})/0,04471=2,2 \cdot 10^{-6}/0,04471=4,9206 \cdot 10^{-5}s$

za tuhle dobu mion urazí dráhu  $x=v \cdot t=300000 \cdot 4,9206 \cdot 10^{-5}=14,8\text{km}$

tedy dost na to, aby se z atmosféry dostal k detektoru na povrchu.

když máte titul inženýra, tak musíte mít i maturitu. & když máte maturitu, tak byste měl umět tyhle jednoduché věci spočítat sám. práci s kalkulací snad ovládáte, nebo si na to vezmete logaritmický pravítko. snad nebude mít pootočenou soustavu :-)

To byl jeho dopis v mé poště a červené vsuvky do něj.  
Nyní níže rozbor jeho podvodu písmem černým

Nyní rozbor jeho podvodu písmem černým

LUBOB, jakožto mazaný podvodník a rafinovaný manipulátor, napsal toto :

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi})\cdot\sqrt{(1-v^2/c^2)}.$$

Nejprve poznámka : My všichni fyzikové na zeměkouli víme, že **konvence** byla navržena a zavedena tak, že **dilatovaný čas**, tj. dilatované tempo plynutí času, čili prodloužený časový interval (vůči etalonovému intervalu), se bude psát-zapisovat **jako tééé s čárkou, t'**, čili t' bude časový úsek, doba, jakožto **hledaný** dilatovaný čas ; „t“ bez čárky je konvencí veden jako nedilatovaný pozemský etalonový čas, jako pozemské tempo plynutí času.

Takže konvence : t' – dilatované ; t – nedilatované.

A nyní ukáží jakého manipulativního podvodu se LUBOB dopustil ( aby si obrátil svou nadbožskou neomylnost ).

Lubob, zpočátku jasně, poctivě, označil **tééé s čárkou** pro **hledaný** dilatovaný čas mionu, který vzniknul v atmosféře a měl vysokou rychlost  $v=0,999c$  vůči pozemskému pozorovateli ; A označil **téé bez čárky** pro **nehledaný** nedilatovaný čas v laboratoři, ovšem už zjištěný jako  $2,2 \cdot 10^{-6}$  sec.

Opakujme LUBOB napsal :

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi})\cdot\sqrt{(1-v^2/c^2)} \dots \text{čili :}$$

$$t'_\mu = t_z \cdot \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}$$

Opravdu pozorně si uvědomte, že my-pozemský pozorvatel dilatované čárkované **t'<sub>μ</sub> hledáme**, je to **dilatovaný** interval, doba životnosti, „pro mion atmosférický“, nikoliv pro mion „laboratorní“, nedilatovaný. **Nedilatované t<sub>Z</sub> = t<sub>μ</sub>** nečárkované **nehledáme**, je to „čas laboratorní“, který pro mion známe  $t_Z = t_\mu = 2,2 \cdot 10^{-6}$  sec.

A můžeme přikročit k výpočtu dilatovaného času **t'<sub>μ</sub> ze špatného LUBOBova vzorce :**

$$t'_\mu = t_z \cdot \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}$$

..... t'<sub>μ</sub> **hledáme** při  $v=0,999c$  mionu v atmosféře (nikoliv v laboratoři) ;  
 $t_Z = t_\mu = 2,2 \cdot 10^{-6}$  sec. **známe ;**

$$t'_\mu = 2,2 \cdot 10^{-6} \text{ sec} \cdot \sqrt{1 - \frac{(0,999c)^2}{c^2}}$$

$$t'_\mu = 2,2 \cdot 10^{-6} \text{ sec} \cdot (0,04471) = 0,0983 \cdot 10^{-6} \text{ sec}.$$

Podle špatného vzorce LUBOBa, podvodníka, je dilatované téé-mionu atmosférického :

**t'<sub>μ</sub> = 0.0983 .10<sup>-6</sup>sec.** čili 22x kratší doba života než v laboratoři.

Podle správného vzorce bude **t'<sub>μ</sub> :**

$$t'(\text{na mionu})=t(\text{na zemi}) / \sqrt{(1-v^2/c^2)}$$

$$t'_\mu = \frac{t_z}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

bude dilatovaná doba života atmosférického mionu **t'<sub>μ</sub>** taková :

$$t_{\mu}' = \frac{2,2 \cdot 10^{-6}}{0,04471} = 4,9206 \cdot 10^{-5} \text{ sec.}$$

číselně ve shodě s výpočtem LUBOBa, **ovšem** nikoliv

z jeho podvodně vykonstruovaného „vzorečku“, z vzorečku boha-nadboha-Luboha nadinteligentního neomylného..., ale mého vzorečku.

JN, 09.03.2014

.....

A pod čarou :

Na tento můj poctivě vypracovaný argument mi za pár minut, tj. do jedné hodiny, sebestředný ješita, neomylný a nadinteligentní, napsal :

OD: [LUBOB11:17:23 9.3.2014](#) --- [00:17 :: pošta](#)

[\[ JOSEFDRUHY @ Dvouveličinový vesmír, co mu vytknout \]](#)

.. jejda, jejda, to jste to zase zmatlal :-)  
pomoci toho vzorce se nepocita delka zivota mionu. ta je pevne dana, je to vlastnost mionu, nezavisla na pohybu.  
ten vzorec se pouziva na vypocet uplynule doby (jak vam porad dokola pisu, ale vas pidimozek to neni schopen pobrat). uplynula doba na rychlem mionu musi byt samozrejme kratsi, coz mu dava cas prezit az k dopadu na zem.

studujte dal, 30 let bylo setsakra malo :-))

REAKCE : (než je zveřejním na HDV :

- Podvodník tu neuvedl „jaký“ vzorec má na mysli, ...prostě mu je slušnost a poctivost šumák
- Já sám jsem označil „t“ bez čárky jako laboratorní dobu rozpadu mionu =  $2,2 \cdot 10^{-6}$  sec. , jako jeho "rozpadovou vlastnost" a on-debil, vykřikne, že jsem to neřekl já, ale on... ( a vůbec se nebojí toho že důkazy jak podvádí, jsou na talíři )
- Jaký vzorec že se používá na výpočet „uplynuté doby“, opět neřekl..ale blafe a blafe, a tečou mu sliny...chameleonsky bryndá ...
- ...a řekne o mém pidimozečku, který nechápe, ne a ne, „proč“ on nadBůh to má dobře, píše rád...
- A ejhle najednou tu poprvé za 3 měsíce dokonce se odváží říci, že "dilatační" vzoreček se nepoužívá na dilataci, ale na výpočet "uplynuté doby" ( což je interval časový ) asi nedilatované, protože okamžitě ten blb dodává, že "na rychlém mionu" je s a m o z ř e j m ě doba kratší ( neříká vůči čemu ) a právě ta kratší doba - podle něj - mu mionu dá dá !!! čas ??? dá dá čas !!! doletět až k zemi ...prýýý doba kratší na mionu, tak práááávé toto mu dá dá ten „čas“ přežít až k dopadu na zem....no, to je neuvěřitelné jaké halucinace mu běží v „napěchovaném“ nepidimozečku ...neuvěřitelné bláboly...

Resumé : LUBOB vždy „jako“ důkazy své neomylnosti , bezchybnosti, použije sedm řádků kydů a blábolů....a fertig... To je vědec (!), ten umí dávat D U K A Z Y !!!, pouze důkazy, no, lidi Vy nevidíte v těch sedmi rádcích zažlutěných ty důkazy ??????????.. sedm žlutých vět a je důkaz na světě. To je bůh, co ? Takhle bych já dokázal takovou metodikou a způsoby,

takovými blafy bych rozmlátit všechny teorie světa → prostě napíši bla-bla-bla, a je dokázáno !!!

09.03.2014 v 12:12h

\*\*\*\*\*

Zde J.Reichl píše, že ... <http://fyzika.jreichl.com/main.article/view/677-miony> , že : Podobné ověření získali vědci pomocí částic zvaných miony  $\mu$ . Tyto částice vznikají v horní části atmosféry ve výšce zhruba 30 km nad povrchem Země a mají střední dobu života  $\tau_0 = 2,2 \mu\text{s}$ . Za tuto dobu urazí v atmosféře vzdálenost  $l_0 = v\tau_0 = 660 \text{ m}$  (předpokládáme-li, že se velikost jejich rychlosti příliš neliší od rychlosti světla). Miony by tedy neměly na povrch Země dopadnout - měly by se rozpadnout v horní vrstvě atmosféry. Přesto se detekují na povrchu Země. Vysvětlení je analogické jako u důkazu platnosti teorie relativity pro mezony. Střední dobu života  $\tau_0 = 2,2 \mu\text{s}$  naměří pozorovatel, který se pohybuje spolu s mionem, tj. je vzhledem k němu v klidu. Pozorovatel na Zemi naměří střední dobu života delší (díky dilataci času), za kterou miony stihnou urazit vzdálenost od místa svého vzniku až na povrch Země. Tento popis bych ovšem rozporoval.

<http://www.realisticky.cz/ucebnice/02%20Fyzika%20S%C5%A0/06%20Modern%C3%AD%20fyzika/01%20%C3%9A%20vod%20do%20speci%C3%A1ln%C3%AD%20teorie%20relativity%20%28STR%29/04%20Kontrakce%20d%C3%A9lek.pdf>

\*\*\*\*\*

Zdroj : <http://fyzika.jreichl.com/main.article/view/673-svetelne-hodiny-a-odvozeni-vztahu-pro-dilataci-casu>

[Hlavní strana](#) » [SPECIÁLNÍ TEORIE RELATIVITY](#) » [KINEMATIKA STR](#) » [Dilatace času](#)  
» Světelné hodiny a odvození vztahu pro dilataci času  
»

## Světelné hodiny a odvození vztahu pro dilataci času

Dilatace času je jev, který se projevuje tím, že hodiny, které se pohybují ( Říkejme soustava raketová ..  $S_R$  neboli soustava vagonu v pohybu) vzhledem k určité vztažné soustavě  $S$ , jdou pomaleji než hodiny, které jsou v soustavě  $S$  v klidu. ( Soustavě  $S_z$  říkejme soustava Země, domácí, základní, je to nádraží v klidu ). I autor podlel historickým zvyklostem lidí a popisuje „tok plynutí času“ jako chod hodinek a tedy při zpomalení času, že se prý zpomalily hodinky, že pomaleji jdou ručičky hodinek, a přitom je jasné, tj. mělo by být jasné, že zpomalil se „sám čas“, nikoliv mechanismus hodinek. Výrokem : „hodiny jdou pomaleji“ se dozajista tu myslí, že „jde“ pomaleji čas soustavy v pohybu v porovnání s časem pozemským, který „jde“ rychleji... proč ? Kdyby vagon na peróně stál, onen děj ( přelet fotonu od zrcátka k druhému zrcátku a zpět ) by trval dobu stejnou i pro pozorovatele na peróně, i pro pozorovatele ve vagonu. = „jeden tik“ pozemský = etalon. ( Bohužel písmenko „t“ nečárkované tu autor textu užívá pro soustavu čárkovanou  $S'$ , a „t'“ pro soustavu nečárkovanou  $S$ , tedy logicky obráceně, uvidíte to dále ).

Pokud si toto uvědomíme, že doopravdy se mechanismus hodinek nemění, ale mění se tempo plynutí času samotného, lze pak použít do výkladu přirovnání-metaforu s hodinkami,

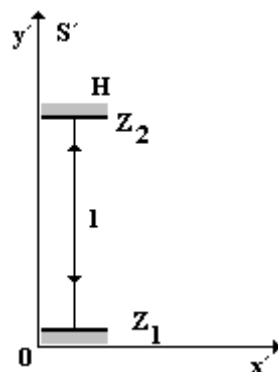
tj. použít, že „hodinky“ jdou pomaleji. Pro další úvahy je nutno zvolit „rozumný“ způsob měření času. Čas lze měřit libovolným periodickým dějem, který vhodným způsobem okalibrujeme. Jeden ze způsobů je použit tzv. světelné hodiny, s nimiž prováděl své myšlenkové experimenty sám Einstein. Světelné hodiny ve skutečnosti neexistují, jedná se pouze o myšlenkový experiment, který je jednoduchý, ale pro pochopení základních úvah o měření času postačující.

Důležitý je pouze fakt, že světelné „hodiny“ teoreticky měří čas. A prakticky měří interval času (interval = „tik“ = sekunda) pro zvolený děj. O jejich konstrukci, použitý materiál, ... se zajímat nebudeme.

Světelné hodiny se skládají ze dvou vzájemně rovnoběžných rovinných zrcadel  $Z_1$  a  $Z_2$  ve vzájemné vzdálenosti  $l$ . Od těchto zrcadel necháme periodicky odrazet světelný paprsek (viz obr. 13). Máme tedy definované hodiny (co měří čas) a máme definovaný jeden jejich „tik“ (perónový-pozemský „tik“ jakožto praktický interval času = vteřina) bude čas, který paprsek potřebuje k překonání vzdálenosti  $Z_1Z_2Z_1$ . Tyto hodiny umístíme do soustavy  $S'$  a pro čas jednoho tiku („raketového“ tiku, vagónového tiku), který budeme („my“...Pozemšťan měřit ve vagóně ??? !!!) měřit v této soustavě vagónové, v raketové soustavě  $S'$ , dostaneme:

$$\Delta t' = \frac{2l}{c}$$

Tato věta je nešikovně řečena. Nutno přísně poznamenat, že „tik“ v soustavě v klidu na peróně jakožto  $\Delta t = 2l/c$  je stejný jako „tik“ v soustavě vagónové, který je také v klidu  $\Delta t' = 2l/c$  ...; stále je vagón v klidu. (!) Teprve níže výklad „rozjede vagón“.



Obr. 13

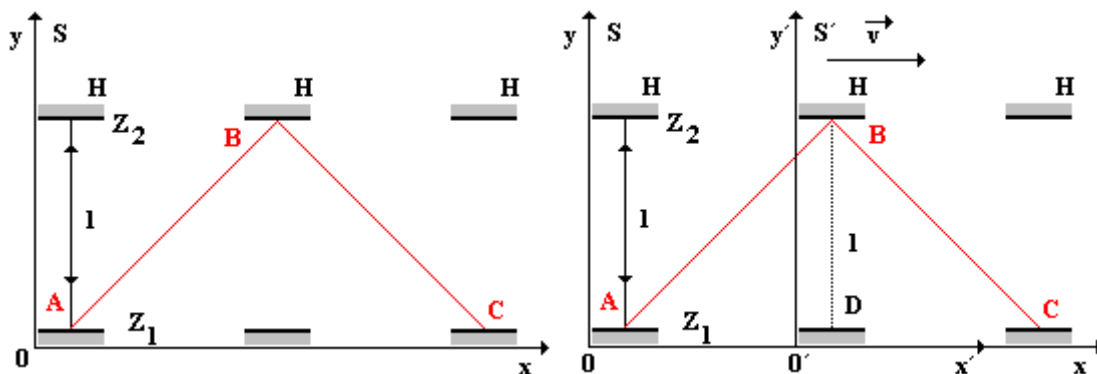
Nyní budeme předpokládat, že se inerciální soustava  $S'$  pohybuje  $S' = S'_R = S'_\text{raketa}$  vzhledem k inerciální soustavě  $S$  rychlostí  $\vec{v}$   $S = S_D = S_\text{doma}$ , přičemž platí  $v < c$ . Takže teprve nyní se ve výkladu vagón (roz)pohybuje. Nyní my-pozemšťan v klidu  $S$  naměříme (respektive vypočítáme) u soustavy v pohybu  $S'$ , že stejný děj, jako byl v klidu, proběhl také ve vagóně (v raketě) v pohybu po delší dráze a tedy za delší dobu  $t'$ . V soustavě  $S'$  jsou umístěny světelné hodiny  $H$  tak, že jejich osa je kolmá k vektoru rychlosti  $\vec{v}$ . V obou soustavách jsou pozorovatelé  $F'$  a  $P$ , kteří měří čas na svých hodinách. Měří si každý „svůj vlastní čas“, každý na svých hodinkách, ve vlastní soustavě, proto musí být „ $t' = t$ “.

Měření času spočívá v odečítání vzdálenosti od spodního zrcátka  $Z_1$ .

Pozorovatel v soustavě  $S'$  Rakeťan bude měřit „svůj“ čas pomocí jednoho tiku - časového intervalu  $\Delta t'$ . Rakeťan naměří ve vagóně svůj vlastní čas  $\Delta t'$  (Rakeťan a vagón vůči sobě stojí) Pozorovatel v soustavě  $S$  Pozemšťan bude měřit čas pomocí „svého“ tiku  $\Delta t$ .

Pozemšťan naměří na peróně svůj vlastní čas  $\Delta t$  (Pozemšťan a perón vůči sobě stojí) (takže  $\Delta t' = \Delta t$  pro Pozemšťana i pro Rakeťana v jejich vlastních soustavách se rovnají)  $t = t'$  je tedy interval-tik etalonový... pro rakeťana i pozemšťana stejný (!) Vzhledem

k pozorovateli v soustavě  $S$  Pozemšťanovi se ale za tuto dobu hodiny v pohybu posunou o vzdálenost  $v \cdot \Delta t$ . O.K. ... Raket'an v  $S'$  anebo průvodčí ve vagónu žádný vodorovný posun ani svého vagónu ani zrcátek, nepozoruje. Světelný paprsek se mezi zrcátka v hodinách  $H$  vzhledem k pozorovateli  $P'$  (tj. vzhledem k soustavě  $S'$ ) pohybuje ve směru osy světelných hodin (tj. kolmo na obě zrcátka) rychlostí o velikosti  $c$ . **Tohle je omyl.** Pozemšťan  $P$  z perónu nádraží pozoruje dvě události : i své hodinky v klidu na perónu, i hodinky ve vagónu v pohybu, čili obr. 15. Obojí pozoruje jeden pozorovatel  $P$ , tj. pouze Pozemšťan. Ve vagónu je jiný pozorovatel  $P'$  a ten nepozoruje „svůj“ pohyb vůči vagónu, vůči „své“ vlastní soustavě. Takže pro Raket'ana jeho hodinky jdou stejně rychle jako u Pozemšťana na perónu. Čas-„tik“ je pro oba v jejich „vlastních“ soustavách stejný. Vzhledem k soustavě  $S$  tj. vzhledem k Pozemšťanovi  $P$  se světelný signál pohybuje po lomené čáře  $ABC$  (viz obr. 14) také rychlostí o velikosti  $c$ . ano, lomenou čáru vidí-pozoruje pouze Pozemšťan  $P$  na perónu nádraží ( sám je v klidu, lomená čára není „ve vagónu“ pro Raket'ana, ale „pro Pozemšťana“ ) Velikost této rychlosti vyplývá z principu konstantní rychlosti světla. Čas, který světlo potřebuje na uražení dráhy  $ABC$ , je jeden tik pro pozorovatele  $P$ .



Obr. 14

Obr. 15

Vzhledem k tomu, že světelný paprsek má vzhledem k soustavě  $S$  urazit větší dráhu než vzhledem k soustavě  $S'$ , musí být  $\Delta t > \Delta t'$ . Interval  $\Delta t$  je čas-doba, kterou naměří-vypozoruje Pozemšťan, „pro raketu“, ..kterou potřebuje světlo na pohyb mezi zrcátka „na raketě“.. Pozemšťan zjistí, že takový interval „vládne na raketě“, .. že takový je potřeba na stejný děj „tam na tělese“ jako na Zemi. Ale : Pozemšťan „pozoruje“, doma, že interval „ve vagóně“ pro stejný pozemský děj je delší ! ( ve vagóně, nikoliv na peróně ). To znamená, že  $\Delta t$  je „raketový čas, raketový interval“ na stejný děj jako na Zemi. Čili „podle“ pozemského etalonu-tiku je měřen „interval“ na raketě...a ten je delší. Doba-čas na stejný děj pozemský je na raketě delší. Čili interval „vteřina“ pozemská je na raketě „jinou vteřinou“, proto zde označení ve výkladu musí být jiné :  $\Delta t$  - interval na Raketě ;  $\Delta t'$  - interval na Zemi ..protože je stejný s etalonem pozemským. Měli bychom ve výkladu považovat soustavu  $S$  za „raketovou“ a soustavu  $S'$  za pozemskou.

$\Delta t > \Delta t'$ . Paradoxně Raket'an ve vagóně, ve své vlastní soustavě, měří  $\Delta t'$  !!!! jako Pozemšťan v klidu, ve své vlastní soustavě, taky  $\Delta t'$ .

**RESUMÉ** : Pro pozorovatele v soustavě v klidu  $S$  platí, že „pozoruje“ !!!! „na tělese v pohybu“ časový interval etalonový jako delší než na Zemi, ač „ve vlastní soustavě“ tělesa v pohybu je etalonový interval nezměněn. Kvantitativní vztahy mezi oběma intervaly odvodíme nyní.



Z hlediska soustavy  $S'$  se dostane světelný paprsek za dobu  $\frac{\Delta t'}{2}$  na horní zrcátko  $Z_2$ . ??

Z hlediska soustavy  $S$  se světelný paprsek dostane za čas  $\frac{\Delta t}{2}$  také na zrcátko  $Z_2$ , ?? ale světlo při tom urazí jinou (delší) dráhu. Vzhledem k soustavě  $S$  se totiž zatím hodiny posunuly o dráhu  $v \cdot \Delta t$ . Vztah mezi časovým intervalem  $\Delta t$  a  $\Delta t'$  získáme na základě [Pythagorovy věty](#)

v pravouhlém trojúhelníku  $ABD$  na obr. 15. Platí:  $|AB|^2 = |AD|^2 + |DB|^2$ , což po dosazení je

$$\left(c \frac{\Delta t}{2}\right)^2 = \left(v \frac{\Delta t}{2}\right)^2 + l^2$$

Zopakuj to :

$$\begin{aligned} \|AB\|^2 &= \|AD\|^2 + \|DB\|^2 \\ c^2 \cdot \Delta t^2 &= v^2 \cdot \Delta t^2 + c^2 \cdot \Delta t'^2 \\ c^2 \cdot \Delta t^2 - v^2 \cdot \Delta t^2 &= c^2 \cdot \Delta t'^2 \\ c^2 - v^2 &= c^2 \cdot \frac{\Delta t'^2}{\Delta t^2} \\ \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} &= \frac{\Delta t}{\Delta t'} \end{aligned}$$

$$\Delta t = \Delta t' \cdot \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

kde ovšem bude znamenat, že :

$\Delta t$  bude interval „raketový“ ( pozorovaný ze Země ) a  $\Delta t'$  - interval pozemského etalonu = vteřina ( pozorovaný v raketě Raket'anem, i na Zemi Pozemšť'anem ). Zpomalení času „na raketě“ očima Pozemšť'ana ( nikoliv očima Raket'ana ) znamená pozorované ( vypočítané ) „prodloužení“ etalonového intervalu a...a protože takové prodloužení se „ve vlastní soustavě rakety“ nepozoruje, znamená to, že došlo k pootočení soustavy  $S$  – domácí vůči soustavě  $S'$  tělesa v pohybu. Pozorovatel v soustavě v klidu „pozoruje“, tj. snímá z tělesa v pohybu ( např. rudým posuvem ve spektrech ) pootočený interval časový ze soustavy rakety. Jakoby foton, který vyletí z rakety směrem k Zemi byl informátorem stavu rakety, a tedy jakoby foton „byl emitován“ raketou už v pootočeném soustavě jakou má sama ta raketa a po cestě domů, cestou domů, se už „fotonová soustava vlastní“ nepootáčí, zůstává v poloze pootočené ( rudý posuv ) jakou má emitent. Raketa když zrychluje, tak pootáčí „vlastní“ soustavu vůči „základní soustavě“ pasované do klidu. Tímto zrychlováním se mění dilatace času „na raketě“ pozorovaná Pozemšť'anem. Když provedeme tomu zrychlenému pohybu „stop-stav“, dostáváme pro těleso-raketu rovnoměrný pohyb nezrychlený a...a právě v tomto „stop-stavu“ lze provádět Lorentzovou transformaci, tj. zjišťovat dilataci času ( respektive dilataci intervalu časového ) konkrétní dilataci , pro konkrétní věc-rychlost. Při pohybu rovnoměrném je dilatace času konstantní, nezvětšuje se. Pominu-li „jak, čím, pomocí čeho“ raketa provede kdesi „tam-někde“ otočku, tak pak zpět při vracení se do základny na Zemi, musí po rovnoměrném pohybu ( při němž dilatace je nějaká, ta, která narostla zrychleným pohybem „tam“,ale nemění se při pohybu zpět ), tak musí raketa při návratu někde začít brzdit a tím pádem se ono pootočení její „vlastní soustavy“ vrací do původního natočení ( po přistání shodné s domácí soustavou ) a tím pádem při brždění a zpětném natáčení „vlastní soustavy“ dilatace času je opačná, tj. Raket'an urychleně stárne vůči Pozemšť'anovi a dohání tím jeho

stárí. Při dosedání rakety na Zem, bude Raket'an stejně starý jako Pozemšť'an. Dilatace, ( natahovaný interval času, natahovaný etalon ), která rostla se zpět zase smršťovala do původní

$$\Delta t = \frac{2l}{c} \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

velikosti, na původní etalon.. Odtud již snadno vyjádříme čas  $\Delta t$  :

že pro 1 tik měřený v soustavě  $S'$  platí  $\Delta t' = \frac{2l}{c}$  . Můžeme tedy dosadit a dostáváme

$$\Delta t = \Delta t' \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

Vzhledem k tomu, že  $v < c$ , je  $\frac{v^2}{c^2} < 1$  a proto  $0 < \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}} < 1$  . Odtud již plyne, že  $\Delta t > \Delta t'$  . Jeden tik hodin v soustavě **domácí**, vůči níž jsou hodiny v klidu (soustava  $S'$ ) **chyba** trvá tedy kratší dobu než jeden tik hodin v soustavě, vůči níž se hodiny pohybují (soustava  $S$ ). ?? Tj. z hlediska soustavy  $S$  se pohybující hodiny zpožďují (jeden tik trvá totiž delší dobu). Z hlediska soustavy v klidu  $S$ , v níž je pozorovatel také v klidu, oba (soustava i pozorovatel) jsou vzájemně v klidu, naměříme etalonový interval  $\Delta t'$  , pak tento pozorovatel „vypozoruje-naměří“ u tělesa v pohybu jiný časový interval pro stejný děj. Interval je delší a proto říkáme, oprava : neříkáme, ale **POZORUJEME !!!!!!!**, že „plynutí času je na tělese v pohybu pomalejší“.

### Poznámka :

Bohužel výklad původní autorův je trochu nevhodně proveden, čtenář bude zmaten opačným čárkováním soustav  $S-S'$  a  $t-t'$

$\Delta t$  - interval na Raketě – soustava  $S'$  ;  $\Delta t'$  - interval na Zemi – soustava  $S$

$$\Delta t = \Delta t' \cdot \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

při  $v \rightarrow c=1$

$$\infty = 1 \cdot \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{1^2}{1^2}}}$$

raketový interval  $\Delta t$  se prodlužují

při  $v \rightarrow 0$

$$1 = 1 \cdot \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{0^2}{1^2}}}$$

modrá jednička je „interval etalonový“

$$t = t' \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

Analogický vztah platí i pro časy  $t$  a  $t'$  :

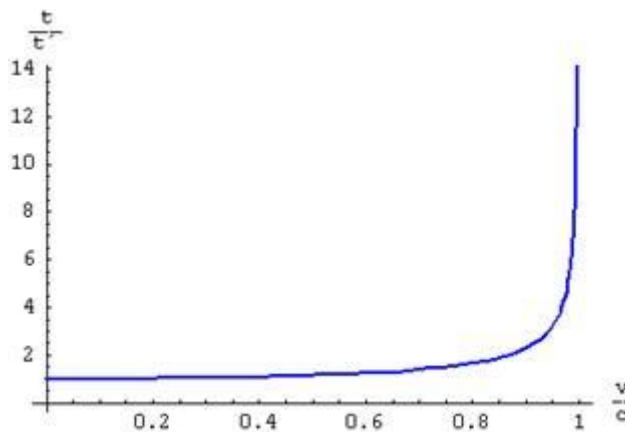
Čas  $t'$ , který na svých hodinách měří pozorovatel, jenž je vůči hodinám v klidu, se nazývá **vlastní čas**. Ano, čas  $t'$  měří i Pozemšť'an i Raket'an ve své vlastní soustavě. „ $t'$ “ je tu čas d i l a t o v a n ý...je to „natažený“ interval soustavy v klidu. Natažený proto, že ho pozorovatel ze soustavy v klidu **pozoruje** jako **pootočený** , pozoruje soustavu pohybujícího se tělesa s natočeným intervalem. V literatuře bývá někdy značen  $\tau$  .

$$\gamma = \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

V některé literatuře se používá označení  $\gamma$ ; tento koeficient se nazývá **Lorentzův koeficient**. Důvod zavedení tohoto označení spočívá ve zjednodušení zápisu většiny vztahů používaných ve speciální teorii relativity resp. vztahů, které z této teorie vyplývají. S využitím tohoto označení bude mít pak vztah pro dilataci času tvar:  $t = t' \gamma$ .

Grafické znázornění poměru  $\frac{t}{t'}$  na velikosti rychlosti, kterou se hodiny vůči pozorovateli v klidu pohybují (resp. na poměru  $\frac{v}{c}$ ), je zobrazen na obr. 16.

Pro malé velikosti rychlosti (tj. zhruba pro  $\frac{v}{c} \in (0; 0,2)$ ) nebude příliš velký rozdíl mezi časem, který měří pozorovatel, vůči němuž se hodiny pohybují, a vlastním časem. S rostoucí velikostí rychlosti se ale rozdíl mezi těmito časy začíná výrazně zvyšovat. Pro velikosti rychlosti blízké velikosti rychlosti světla ve vakuu roste čas měřený pozorovatelem, vůči němuž se hodiny pohybují, velmi prudce.



Obr. 16

Naprosto stejný závěr bychom dostali, kdybychom místo jedné hodiny vzali hodiny dvoje: hodiny  $H$  umístili do soustavy  $S$  a hodiny  $H'$  do soustavy  $S'$ , přičemž soustava  $S'$  by se vzhledem k soustavě  $S$  pohybovala rychlostí  $\vec{v}$ .

Je možné tedy vyslovit závěr:

Hodiny, které se vzhledem k pozorovateli pohybují, jdou pomaleji než hodiny, které jsou vzhledem k pozorovateli v klidu.

Vztah pro dilataci času byl odvozen pro jeden výjimečně jednoduchý typ hodin. Platí ale pro libovolné hodiny jakékoliv jiné konstrukce a také pro všechny procesy, které jsou závislé na plynutí času (biologické, chemické, ...).

Populárně se vztah pro dilataci času někdy formuluje větou: „Pohybující hodiny jdou pomaleji než hodiny v klidu.“ Takto vyslovený závěr dilatace času ale nemá smysl, neboť není udána soustava, vůči níž čas měříme.

K dilataci času dochází při každém pohybu libovolných dvou soustav vůči sobě. Tedy i v případě běžných pohybů, s nimiž se setkáváme (cesta autem na chalupu, cesta autobusem do školy, ...). V těchto případech je ale efekt způsobený dilatací času velmi malý. Běžné rychlosti, kterých jsme schopni dosáhnout, se pohybují v řádech jednotek až stovek metrů za sekundu ( $100 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1} = 360 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$  - rychlost moderních vlaků, ...), v letadlech pak s rychlostmi tisíce metrů za sekundu. Maximálně tedy velikost rychlosti v řádu  $10^3 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$ . Velikost rychlosti

světla ve vakuu je  $c = 3 \cdot 10^8 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$ , tedy podíl  $\left(\frac{v}{c}\right)^2$  vystupující ve většině vztahů v teorii relativity je řádu  $\left(\frac{v}{c}\right)^2 = \left(\frac{10^3}{3 \cdot 10^8}\right)^2 = \left(\frac{10^{-5}}{3}\right)^2 = \frac{10^{-10}}{9} \doteq 10^{-11}$ . Tato hodnota je velmi malá a vzhledem

k číslu 1 ve výrazu  $\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}$  zcela zanedbatelná. Proto v běžném životě efekty teorie relativity nevnímáme.

Při vyšších rychlostech (řádově desítky procent rychlosti světla ve vakuu) efekty teorie

relativity zanedbatelné nejsou - podíl  $\left(\frac{v}{c}\right)^2$  se bude více blížit jedné a nebude proto vzhledem k číslu 1 zanedbatelný. Tyto efekty se musí brát v úvahu např. při stavbě [urychlovačů částic](#), při používání systému GPS, ...

JN, 22.02.2014

Ještě visí ve vzduchu druhý problém : zda doopravdy při paradoxu dvojčat to „raketové“ dvojčec přiletí mladší, či ne. ( toto rozřešení až příště ) v kombinaci s OTR to bude složitější .

Zdroj : <http://krejcir.blog.idnes.cz/c/96445/Jak-je-to-vlastne-s-tim-paradoxem-dvojcat.html>

## Jak je to vlastně s tím paradoxem dvojčat?



<http://www.physorg.com/news163738003.html>

Žili byli dva bratři - Petr a Pavel. Byli jednovaječná dvojčata a až do svých 18 let vyrůstali oba spolu - takže byli oba pořád stejně staří.

Řeknete si: "Co je to za blbost, když se narodili ve stejný den, musí být pořád stejně staří, dokud jeden z nich neumře." Omyl! V osmnácti se Petr přihlásil do výpravy k hvězdě Proxima Centauri. Pavel zůstal na Zemi. Když se Petr vrátil domů, bylo mu 24 let, a s údivem zjistil, že Pavlovi už táhne na pětadvacet a má děti skoro stejně staré, jako je Petr.

Tak tuto pohádku nebo její variace vypravují fyzici již takových dobrých 60 nebo 70 let. Stal se z ní takový folklór, že odborné časopisy již odmítají články na podobné téma s tím, že celá aféra je již uzavřená, Petr byl náležitě poučen a vysvětlení akceptoval. Ještě, že máme blog. To, že se účastník mezihvězdné výpravy vrátí domů mladší (pokud se tedy vůbec vrátí) se dnes ve vědě bere jako fakt tak hrubého zrna, jako že třeba zítra zase vyjde Slunce. Jenže situace zdaleka není tak růžová, jak se nám to páni vědci snaží malovat. Podívejme se na to trochu hlouběji.

## Z historie paradoxu

Krátce po zveřejnění Einsteinovy speciální teorie relativity přišli šťouralové s následujícím problémem. Pokud se jedna soustava pohybuje vůči druhé, pak pozorovatel v každé z těchto soustav vidí, jak tomu druhému jdou hodiny pomaleji. Pokud se tedy dvě soustavy rozejdou a pak zase vrátí na jedno místo, čí hodiny budou ukazovat víc? Einstein tento problém postuloval jako "clock paradox", později byl přeformulován pomocí vesmírných cestovatelů a přejmenován na "twin paradox".

Tímto paradoxem chtěli vědci demonstrovat nekonzistentnost, a tedy neplatnost Speciální teorie relativity. Jenže relativisti nad nimi vyžráli, prohlásili, že prostě jeden z nich bude mladší a tím pádem se o žádný paradox nejedná. Tak zadání už máme a je prosté. Horší to je ale s řešením, to je pro fyziku učiněná noční můra - i když oni se tváří jako frajeři a dělají, že je to naprosto jasné. Pokud ale někdo tvrdí, že rozumí tomu, proč se cestující dvojčce vrátí mladší, pak nad tím nejspíš ani nikdy nepřemýšlel.

Co se mi tedy na daném řešení nelíbí? Především to, že v podstatě neexistuje žádné řešení. Respektive neexistuje žádné jednotné řešení, existuje jich celá řada, a dá se říct, že jedno horší než druhé. Pojd'me se podívat, jaké typy řešení rámcově existují. **Tak především, co na to říkal sám Einstein?** Těšíte se? Zbytečně, on o tom neříkal v podstatě nic. **Aspoň byl férový, tvrdil, že je to zapeklitý problém** a pokusil se najít nějaké rozuzlení pomocí jakési fiktivní gravitační síly. Očividně byl sám se svým řešením tak nespokojený, že ho ani nikdy formálně nepsal a **diskusi na toto téma se více méně vyhýbal.**

To jeho následovníci již byli drzejší a vesele začali tvrdit prostému lidu, že je to jasné, **až triviální**, prostě ten, co cestuje, se vrátí mladší. Jenže ani **přebujelé sebevědomí** nezpůsobí, že se slova automaticky změni v pravdu. **Dodnes se páni fyzici** například neshodnou v tom, zda k rozřešení paradoxu dvojčat je třeba obecná teorie relativity nebo ne. **!!!** V podstatě jsou rozdělení na dva tábory, jedni tvrdí, že ano, druzí, že ne. **Zastánci řešení pomocí obecné teorie relativity tvrdí, že klíčovou roli hraje zrychlení, i zpomalení, říkám já!** tudíž je potřeba užít OTR. Naproti tomu odpůrci argumentují tím, že fáze zrychlování lze učinit libovolně krátká vzhledem k celkové délce letu, tudíž zanedbatelná. Na rozchod hodinek má skutečně vliv pouze doba, kdy se obě soustavy vůči sobě pohybují lineárně.

**Další výklad je nutné revidovat, později →**

## Klasická argumentace symetrií

Takže, vědci to většinou radši moc nepitvají. Klasické vysvětlení je toto: Situace, kdy jeden letí ke vzdálené hvězdě, je nesymetrická. Jeden je stále v klidu, zatímco druhý zrychluje a zpomaluje (zastánci OTR) nebo že ten druhý musí někde během cesty "vyměnit inerciální vztažnou soustavu" (v prostém jazyce se jednoduše někde u cíle otočí a poletí zase zpátky, zastánci STR), což způsobí to, že jeho čas bude plynout pomaleji. Tak pozor: **Toto je klasická ukázka demagogie**, když dojdou argumenty, vymyslíme si výsledek, jaký se nám líbí, a pak ho zdůvodníme porušením symetrie. Ti hlupáci tomu stejně nerozumí.

Ano, četli jste dobře - výsledek je v podstatě vymyšlený tak, aby "se líbil". Velmi často se například v článcích o speciální teorii relativity dočtete toto: Omezení maximální možné rychlosti, kterou je hmotná soustava schopna dosáhnout, na rychlost světla, zásadně znesnadňuje případné budoucí výpravy ke hvězdám či dokonce jiným galaxiím. Na druhé straně ovšem, tam, kde nám teorie něco bere, tam nám zase přidává v podobě toho, že pro cestovatele plyne čas pomaleji, takže teoreticky se mohou za jeden život dostat i k nejvzdálenějším místům ve vesmíru.

Tak tak, bylo by to strašné pomyšlení, že nejsme schopni doletět ani k té nejbližší hvězdě.

Pokud by nám to STR neumožnila, 98% lidstva by patrně upadlo do těžkých depresí. **A s tím**

cestováním tam a zpátky je to podobné - kosmonaut totiž na své cestě bude zažívat značné útrapy spojené s dlouhodobým pobytem ve stísněném prostoru. Je tedy nanejvýš spravedlivé, aby tato jeho strádání byla kompenzována v podobě pomalejšího stárnutí.

Celá úloha tím dostává naprosto nesmyslný podtext. Je to podobné, jako bychom si položili následující otázku. Víme, že při pohybu se předměty zkracují. Představme si, že Petr i Pavel má každý svoji tyč. Petr odletí a když se vrátí, či tyč bude kratší? A samozřejmě rozřešení - kosmonaut, respektive jeho opuštěná manželka, budou muset podstoupit značné útrapy v odloučení. Je tedy navýsost spravedlivé, když Petrova tyč bude po návratu na Zem delší.

### Co s tou porušenou symetrií?

Tak jsme se pobavili, a teď zase k vážné práci. Samozřejmě, že argumentace zrychlováním a nesymetrií je zcela scestná. Celý "gedanken" experiment totiž můžeme zformulovat tak, že nám zrychlení nebude nic platné. Například, po krátkém přeletu na nízkou oběžnou dráhu začne Petrova raketa zrychlovat přesně zrychlením 1g. To bude dělat pár měsíců, pak se otočí a bude brzdit, ?? čili zase zrychlovat s 1g, ?? tentokrát dvojnásobnou dobu . ?? Pak se zase otočí a bude brzdit 1g až se dostane zpět k Zemi. S výjimkou krátkého okamžiku cesty na oběžnou dráhu a zpět, jsou tedy obě dvojčata vystavena přibližně stejným podmínkám. Oba neustále pobývají v soustavě se zrychlením 1g. Ba co víc, Petr se na své cestě dostane daleko od Země i od Slunce, bude tudíž část cesty trávit v menším gravitačním poli než Pavel. Petrovi hodinky tedy zákonitě půjdou rychleji, čili by se měl vrátit na Zemi starší. (Sice o malinko, ale přece.) ??

Tak tím bychom se vypořádali s nesymetrií u řešení pomocí OTR, co ale klasičtí specialisti? Tam tu jednu soustavu musíme zkrátka vyměnit. Musíme? Všimněte si na tomto místě, že celý paradox dvojčat je formulován poměrně složitě. Je to patrně záměr, protože při jeho zjednodušení už nelze argumentovat tak snadno. My totiž můžeme převést celý problém na poněkud jednodušší situaci. Mějme dvě rakety dlící v téže inerciální vztažné soustavě v nějaké vzdálenosti od sebe. Jejich hodiny jsou synchronizované, takže v čase nula obě zažehnou motory a vydají se proti sobě. Fázi zrychlování můžeme libovolně zkrátit, takže rakety se po chvíli začnou pohybovat proti sobě lineárně a jejich časy se nutně začnou rozcházet. A teď je otázka, či hodinky budou ukazovat méně v čase srážky? Je asi poměrně nemyslitelné, že oba astronauti uvidí, že hodinky toho druhého ukazují méně. Takže tímto jsme odstranili nesymetrii, ale vidíme, že nikam dál jsem se neposunuli.

### Jak je to s experimentálním ověřením STR?

Tak, a teď namítnete: Speciální teorie relativity je ale víc než jasně potvrzena experimenty. Ano? Tak si pojdme shrnout jakými. Jednak tu máme Michelson-Morleyův experiment. To bych ale ani tak nepovažoval za důkaz STR, jako spíš podnět k jejímu vzniku. Dále tu máme částice v urychlovačích a putující k zemi. Ty skutečně stárnou pomaleji a zde STR patrně podporují. No a nakonec tu máme famózní Hafele-Keatingův experiment.

Ještě jste neslyšeli o Hafele-Keatingově experimentu? To si dva pánové usmysleli, že podniknou cestu kolem světa, ale že se jim to nechtělo platit, sehnali si grant, který jim to zasponzoroval. Samozřejmě, že nejde sehnat grant jen tak na cestu kolem světa. Museli to nějak zdůvodnit, takže vymysleli, že si vezmou na cestu hodinky a experimentálně prokáží platnost STR. No a na to grantové agentury slyší. Takže jak řekli, tak udělali. A výsledek? Oba pánové svorně předpokládali, že se jejich hodinky zpomalí. Ale ejchuchu, ony se jim zrychlily. No, neúspěšný experiment je taky experiment, ale aby jim grantovka na příště ještě něco dala, bylo by lepší prohlásit experiment za úspěšný. A zde musíme smeknout klobouk - páni si asi pěkně zabrainstormingovali, ale nakonec to z nich vypadlo - výsledek je správně.

Většinu letu se totiž pohybovali ve výšce 10 km nad zemí, tedy v místě s nižším gravitačním polem. Takže podle OTR se jejich hodinky správně zrychlily.

Takže Hafele-Keatingův experiment nakonec zase nic nevyovídá o paradoxu dvojčat ani o STR. Podobný experiment - i když mnohem dokonalejší a přesnější - dnes každý den provádějí družice GPS systému. Hodiny na nich jdou opravdu rychleji, zcela v souladu s OTR. Takže kupodivu, mnohem víc důkazů máme o správnosti OTR, než o STR. Můžete namítnout - dobře, ale OTR je na STR založena, takže prokážeme-li platnost OTR, máme tím implicitně dokázanou i platnost STR. Já bych byl s takovýmto tvrzením opatrnější. STR se sice v OTR vyskytuje, ale jaksi infinitezimálně - čili rovnice OTR se jakoby skládají s malých kousičku STR. Lokálně tedy STR bez pochyby funguje, ale o tom, jak se důsledky STR projeví ve velkém měřítku, tak o tom ve skutečnosti zatím nevíme takřka nic. Všechny teoretické předpovědi typu paradoxu dvojčat jsou jenom hádání z karet.

### **Závěrečná doporučení**

Takže závěr. Pokud si muž najde mladou milenkou a argumentuje tím, že 15 let jezdí každý den do práce a z práce, zatímco jeho drahá manželka sedí doma a stará se o děti. Tím pádem on stárne pomaleji než ona, protože je neustále v pohybu. Takže je na čase najít si mladší, protože nikdo přece nechce žít se starší paní. Tak takovéto argumenty nemusí být nutně správné. Zrovna tak, pokud vás někdo bude lákat na výpravu ke hvězdě vzdálené 150 světelných let a bude vám tvrdit, že pro vás to bude cesta jenom na dva roky, nevěřte mu. Podle mě tam spíš vůbec nedoletíte, i když zatím nedokážu vysvětlit, proč.

JN, 22.02.2014

09.09.2015

Abychom v tom měli trochu jasněji, miony jsou velice nestabilní částice. Jejich střední doba života se pohybuje v řádech miliontin sekund. Klidovou hmotnost mají nenulovou, takže rychlostí světla se pohybovat nemohou, nicméně se k ní mohou docela hodně přiblížit. Pokud bychom neznali speciální teorii relativity a dilataci času, na otázku, jakou vzdálenost může mion urazit, bychom znali odpověď okamžitě; vynásobili bychom pouze rychlost mionu a jeho střední dobu života. Tím získáme nějaké číslo v řádech maximálně několika stovek metrů. To by nám ale příliš radosti neudělalo. Když totiž uvážíme to, že miony vznikají v atmosféře ve výšce několika desítek kilometrů, pár stovek metrů v našem výsledku jasně říká, že miony by na zemský povrch nemohly dopadnout. A my je přesto v detektorech pozorujeme!

Když ovšem do případu zapojíme speciální teorii relativity, zjistíme, že pro miony není žádný problém na Zem doletět. Fígl je v dilataci času. Střední doba života mionu má takovou hodnotu, jakou má z „jeho pohledu“. Pokud se mion vůči pozorovateli stojícímu na Zemi pohybuje velkou rychlostí, v soustavě spojené s mionem se z hlediska tohoto pozorovatele zpomaluje plynutí času („hodinky mionu tikají pomaleji“), takže mion z pohledu pozorovatele žije mnohem déle, než kolik dovoluje jeho střední doba života (určená v soustavě spojené s mionem). Mion má tak z našeho pohledu více času na to, aby k nám doletěl, a on to skutečně dokáže — když výše zmíněný výpočet

provedeme v rámci matematiky speciální teorie relativity, pro maximální vzdálenost, kterou mion může uletět, nezískáme stovky metrů, nýbrž desítky kilometrů. A to už souhlasí s tím, co pozorujeme: miony vzniklé ve výšce několika desítek kilometrů máme v našich detektorech na Zemi.

Zdroj: [http://technet.idnes.cz/podivne-kvarkove-hvezdy-a-cesta-za-ctvrtou-prostorovou-dimenzi-pxd-/tec\\_vesmir.aspx?c=A070812\\_212908\\_tec\\_vesmir\\_vse](http://technet.idnes.cz/podivne-kvarkove-hvezdy-a-cesta-za-ctvrtou-prostorovou-dimenzi-pxd-/tec_vesmir.aspx?c=A070812_212908_tec_vesmir_vse)